

L.dz. SKOiW/54/13

*Pani **Krystyna Szumilas**
Minister Edukacji Narodowej
Al. Szucha 25
00-918 Warszawa*

Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” poniżej przedkłada opinię do projektu założeń projektu ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw.

Określony przez Ministerstwo Edukacji Narodowej główny cel projektowanych zmian w ustawie - Karta Nauczyciela ma charakter „pijarowski” i przewidziane działania nie będą prowadziły do jego osiągnięcia. Mogą natomiast przynieść efekt zupełnie odwrotny od zakładanego, co SKOiW NSZZ „Solidarność” podnosi w poniższej opinii.

MEN, prezentując proponowane zmiany, używa sformułowań typu: nowatorski, przyjazny, motywacyjny, elastyczny, wychodzący naprzeciw, itp., a proponuje rozwiązania, które psują system edukacji w Polsce, komplikują, a nie poprawiają funkcjonowanie placówek oświatowych.

Proponowane zmiany zdecydowanie pogarszają warunki pracy nauczycieli, co z pewnością nie spowoduje podniesienia jakości pracy szkół i placówek oświatowych, czyli nie przyniesie korzyści uczniom. Przedstawione propozycje na pewno degradują pozycję nauczyciela w szkole i obniżają prestiż tego zawodu w społeczeństwie. W rzeczywistości nie wzmacniają motywacyjnego charakteru wynagradzania pracy nauczycieli, wypaczają sens doskonalenia zawodowego i wprowadzają bezpośrednią zależność pracownika oświaty od organów prowadzących .

Rzeczywistym celem proponowanych zmian jest zwiększenie kompetencji JST w związku z brakiem dostatecznego finansowania polskiej edukacji przez państwo polskie.

Odnosząc się do zakresu przewidywanej regulacji i zasadniczych kwestii, wymagających zdaniem MEN uregulowania, SKOiW NSZZ „Solidarność” opiniuje, jak następuje:

Ad. 1

Zdecydowany sprzeciw Związku budzi zastąpienie średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego wskaźnikami kalkulacyjnymi środków ogółem przeznaczonych na wynagrodzenia nauczycieli.

Obecnie obowiązujący system wynagradzania nauczycieli ma charakter automatyczny, który gwarantuje ustalony ustawą KN poziom płac, tzn. ustawa budżetowa państwa oraz art. 30 ust. 3 ustawy KN. Zastąpienie go nieokreślonymi wskaźnikami kalkulacyjnymi uzależnia wynagrodzenia nauczycieli od nieznanych okoliczności.

Proponowany uznaniowy charakter określania poziomu płac nauczycieli w żadnym razie nie będzie spełniał funkcji motywacyjnej. Do tej pory JST miały możliwość wdrażania motywacyjnego charakteru płac, głównie poprzez zwiększenie dodatku motywacyjnego ze środków, które musiały wypłacić w formie jednorazowych dodatków uzupełniających (w 2009 r. – 250 mln. PLN.; w 2010 – 249 mln. PLN; w 2011 r. 244 mln. PLN). Zatem zmiany systemu wynagradzania postrzegamy jako próbę szukania oszczędności kosztem nauczycieli.

Negatywnie oceniamy propozycje zmiany sposobu rozliczania środków wydatkowanych na wynagrodzenia nauczycieli. Naszym zdaniem spowoduje to dalsze spłaszczenie poziomu wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego i jeszcze bardziej pogłębi dysproporcje minimalnego wynagrodzenia zasadniczego do ogólnej struktury wynagrodzeń, szczególnie nauczycieli mianowanych i dyplomowanych. Sytuacja taka spowoduje, że grupy awansu zawodowego nauczycieli, które uzyskają wymagany ustawą poziom wynagrodzeń, otrzymają jednorazowy dodatek uzupełniający kosztem grup, które tego poziomu nie osiągną.

Ponadto uważamy, że nauczyciele, którzy np. przebywają na urloпах dla poratowania zdrowia nadal pozostają w stosunku pracy, zatem nie ma żadnych przesłanek do pozbawienia ich jednorazowego dodatku uzupełniającego.

Ad.2

W kwestii ujednolicenia dodatku wiejskiego i uwzględnieniu go w rozliczaniu środków wydatkowanych na wynagrodzenia nauczycieli, jednoznacznie opowiadamy się za zachowaniem zasady praw nabytych. Dziś powstaje inne uzasadnienie do zachowania tego elementu. Naszym zdaniem nie należy odbierać dodatku wiejskiego i włączać go do systemu płacowego bez wcześniejszego jego „wykupienia”. Polegałoby to na zwiększeniu wynagrodzenia wszystkich nauczycieli - zarówno tych, którzy taki dodatek otrzymują, jak i tych nieotrzymujących go - o wartość tego dodatku i wliczenie go do systemu wynagrodzeń nauczycieli, np. przy najbliższej podwyżce wynagrodzeń.

Ponadto uważamy, że dodatek wiejski nie obciąża finansów JST, bowiem otrzymują one wagę z tytułu zatrudnienia nauczycieli w szkołach lub placówkach zlokalizowanych na terenach wiejskich lub w miastach do 5000 mieszkańców (R), która zwiększa wskaźnik struktury zatrudnienia nauczycieli ($W_{a,i}$), co z kolei skutkuje wzrostem wskaźnika korygującego (D_i) dla i-tej JST. Proponowane zmiany spowodują likwidację wagi R, bo ustanie prawne uzasadnienie do jej stosowania, co adekwatnie zmniejszy wysokość części oświatowej subwencji ogólnej w tych JST.

Propozycje te uznać należy jako próbę zasilenia systemu płac nauczycieli z kieszeni tych, którzy są zatrudnieni na wsiach i w małych miasteczkach, co pozwoli tym samorządom osiągnąć wymagane średnie płace, w ogóle nie stosując motywacyjnego systemu wynagradzania.

Z analizy tabeli wynagrodzenia nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego wyraźnie wynika, że tak zwany 10% dodatek kwoty bazowej będzie sfinansowany przez nauczycieli dyplomowanych i to z dużą nadwyżką.

W kwestii dodatku na zagospodarowanie jesteśmy przeciwni jego likwidacji i opowiadamy się za pozostawieniem go na niezmiennych zasadach.

Ad.3.

Z przedstawionych propozycji zmian nie wynika, że środki uzyskane z tytułu ograniczenia niektórych uprawnień socjalnych zostaną przeznaczone na wzmocnienie motywacyjnych składników wynagrodzenia nauczycieli.

Ad. 4.

W naszym przekonaniu doprecyzowanie zasad przeznaczania środków wyodrębnionych przez organy prowadzące na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli nie powinno odbywać się na poziomie ustawy. Dotychczasowe rozwiązania dobrze funkcjonują i nie ma potrzeby dokonywania zmian.

Ad. 5.

Krytycznie odnosimy się do propozycji MEN dotyczącej urlopu wypoczynkowego dla nauczycieli zatrudnionych w szkołach, w których organizacja pracy przewiduje ferie letnie i zimowe. Zwracamy uwagę, że zadania, które nauczyciele mają obowiązek realizować w dni wolne od zajęć dydaktycznych, są wyraźnie określone w art. 64 ust.2 KN. Wymiar urlopu wypoczynkowego nauczycieli jest ograniczony specyfiką wykonywania zawodu oraz organizacją pracy szkoły i jest jednym z najkrótszych w porównaniu z państwami UE. W związku z faktem, że nauczyciel nie może wybierać dogodnego dla siebie terminu urlopu wypoczynkowego nie wyrażamy zgody na brak możliwości udzielenia nauczycielom urlopu na żądanie.

Ad. 6.

Propozycje MEN dotyczące urlopu dla podratowania zdrowia są absolutnie nie do zaakceptowania. Nie mają one bowiem żadnego uzasadnienia w aktualnych badaniach kondycji zdrowotnej polskich nauczycieli. Urlop dla podratowania zdrowia jest jedyną formą profilaktyki zdrowotnej w zawodzie nauczyciela. W kontekście wydłużonego wieku emerytalnego oraz pozbawienia prawa do wcześniejszej emerytury i narastających czynników stresogennych urlop dla podratowania zdrowia powinien mieć charakter obligatoryjny dla dobra uczniów i nauczyciela.

Ad. 7.

Wobec braku wyników badań rzeczywistego czasu pracy i warunków pracy nauczycieli prowadzonych przez IBE rejestrowanie zajęć i niektórych czynności uważamy za bezzasadne i niezrozumiałe.

Ad. 8.

Dotychczasowe rozwiązania uwzględniają rolę rodziców w procedurze awansu zawodowego (art. 9 ust. 6 pkt 1 i 2).

Ad. 9.1.

Uważamy, że awans zawodowy powinien być niezależny od organów prowadzących szkołę. Niezrozumiałe jest marginalizowanie roli ekspertów i organów nadzoru pedagogicznego, którego zadaniem jest czuwanie nad jakością kształcenia.

Ad. 9.2, 9.3, 9.6

Kierunek zmian zawartych w/w punktach uważamy za pozytywne.

Ad. 9.4

Doprecyzowanie sposobu finansowania jednorazowej gratyfikacji wypłacanej osobom, którym nadano tytuł honorowy profesora oświaty, uważamy za dobrą propozycję. Jednocześnie przypominamy postulat NSZZ „Solidarność” dotyczący zwiększenia liczby nadawanych tytułów profesora w ciągu jednego roku szkolnego.

Ad. 9.5.

Uregulowanie w ustawie spraw dotyczących postępowania dyscyplinarnego nauczycieli nie budzi sprzeciwu. Zdecydowany sprzeciw budzi natomiast projekt umiejscowienia komisji dyscyplinarnych I instancji przy organach prowadzących. Budzi to obawę nierespektowania zasady bezstronności i obiektywizmu osób pracujących w komisjach dyscyplinarnych. Zamiar wynagradzania dla członków komisji dyscyplinarnych, rzeczników i ich zastępców uznajemy za dobrą inicjatywę.

Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” jest gotowa do merytorycznych negocjacji pomiędzy MEN i reprezentatywnymi, w rozumieniu komisji trójstronnej, związkami zawodowymi. Z całą stanowczością należy podkreślić, że wiele zaproponowanych zmian w Karcie Nauczyciela nie było poruszanych na tzw. spotkaniach konsultacyjnych w MEN pomiędzy przedstawicielami związków zawodowych,

korporacji samorządowych i MEN. Niektóre propozycje nie wynikają lub zaprzeczają wnioskowi z tychże spotkań.

Z całą mocą ponownie przypominamy postulaty naszego Związku:

- objęcie KN wszystkich nauczycieli niezależnie od organu prowadzącego,
- odstąpienie od godzin karcianych (art. 42, ust.2 pkt.2),
- przeliczanie godzin ponadwymiarowych na pełne etaty,
- określenie w KN pensum dla nauczycieli: pedagogów, psychologów, logopedów,
- przywrócenie równowagi między organami prowadzącymi a organami sprawującymi nadzór pedagogiczny, co wzmocni kontrolę państwa nad jakością polskiej edukacji,
- doprecyzowanie zapisu w art. 72 KN określającego minimum środków przekazywanych na pomoc zdrowotną dla nauczycieli, zwłaszcza w obliczu podwyższenia wieku emerytalnego,
- określenie standardów edukacyjnych, m.in. określenie maksymalnej liczby uczniów w klasie.

Wyrażamy nadzieję, że najważniejsze rozmowy i negocjacje w sprawie zmian w Karcie Nauczyciela nie zostaną zaplanowane przez ministerstwo w okresie urlopowym pracowników oświaty.

Z poważaniem,

Ryszard Proksa
Przewodniczący SKOiW NSZZ „Solidarność”